

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 87/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

69/2008. (VIII. 18.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ budapesti lakos nevében jogi képviselője által 2008. április 18-án előterjesztett panaszra indult eljárásban a 2008. augusztus 18-án – Dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – tartott zárt ülése alapján született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor**, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93/A.§-ának (6) bekezdése szerint állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos képviselőjének előadása szerint a panaszos – aki a Budapesti Műszaki Egyetem IV. éves gépészmérnök hallgatója – 2008. április 11-én részt vett a Jászai Mari téren, majd a Kossuth téren és a Roosevelttéren tartott demonstrációkon, illetve ezt követően a tömeggel együtt áthaladt a Lánchídon a Clark Ádám téren tartandó rendezvényre. A Lánchídon haladva, útban a Clark Ádám tér felé hallotta, amint a rendőrség hangosbemondón keresztül a helyszín elhagyására szólítja fel a tömeget. Elmondása szerint az embereket „rendőrsorfallal toltá át a hídon”, majd „amikor a sorfallal elérte a hídfőt egy csapat rohamrendőr a Lánchíd utca – Clark Ádám tér kereszteződését lezárta”. A panaszos sem az említett irányban, sem a vár felé nem tudta elhagyni a helyszínt, és a rendőrökhöz intézett kérdésére, amelyben a távozás

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

lehetséges irányáról érdeklődött, nem kapott használható választ. Közben a hangosbemondón keresztül a Szentendrei út irányát megjelölve szólították fel az embereket a terület elhagyására, de a panaszos erre is hiába próbálkozott, rendőrsorfalba ütközött. A Clark Ádám téren az alagútból kifelé tartó úton található buszmegállóban állt egy busz, amelyre a panaszos megpróbált felszállni, azonban ezt a rendőrök nem engedték, mondván, hogy tele van a busz, pedig a panaszos szerint csak néhányan ültek rajta.

A panaszos ezek után a Fő utca irányába próbálta elhagyni a területet, de mielőtt ezt megtehetné volna, „rendőrök rohantak át az úttesten és elzárták azt az utat is”. Kérdezte a rendőröket, hogy ezek után merre tud távozni, mire azt a választ kapta, hogy semerre, mert „onnan a kapitányságra mennek és nem haza”. Hamarosan rendőrök jelentek meg és a lezárt területen kívülre kísérték a panaszost, itt felírták és kamerába mondatták vele az adatait, majd indokolást mellőzve közölték, hogy előállítják. Ezt követően előállították a VII. kerületi Rendőrkapitányságra olyan módon, hogy a rabszállítóba való beültetése előtt kábelkötegelővel összekötötték a kezét. A kapitányságról hajnali negyed öt óra körül távozhatott. Visszakapta értékeit, illetve aláírtak vele 3 iratot, amelyek szerint 20 óra 50 perctől másnap reggelig a kapitányságon tartózkodott és az intézkedés ellen nem él panasszal. Elmondása szerint mivel örült, hogy távozhat, ezeket „azonnal aláírta”.

Panaszos jogi képviselője szerint a panaszos nem volt tisztában azzal, hogy a rendezvény, amelyen részt vesz, nincs bejelentve, „a legelső távozásra szólító rendőrségi felhívást követően haza indult”. Ezen magatartásával nem követett el semmiféle jogellenes cselekményt.

A panaszos álláspontja szerint jogellenes, hogy

- megakadályozták abban, hogy hazajusson, sőt a rendőrök félrevezették a hazafelé indulás irányát illetően, tájékoztatásukkal őt a rabszállító felé terelve,
- indok és magyarázat nélkül, a tömegből kiragadva, kezét összekötve rakták be a rabszállító járműbe,
- a rabszállítóba történő beszállítással egy időben elvették mobiltelefonját, így családját sem volt lehetősége értesíteni,
- indok és magyarázat nélkül fogva tartották az éjszakai órákban.

II.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Központi Gépkocsizó Járőrszolgálati Osztályának vezetője a panaszban foglaltak tekintetében folytatott kivizsgálás során arra a következtetésre jutott, hogy az abban „foglaltak többsége a valóságnak nem felel meg”. Megjegyzi, hogy a Készenléti Rendőrség egységei a Lánchídon vonuló tömeg mögött mozgó sorfalat alkotva haladtak. Álláspontja szerint a panaszlevélből egyértelműen kitűnik, hogy a panaszos a felszólításokat hallotta, ugyanakkor nem felel meg a valóságnak azon állítása, amely szerint a teret oda érkező semmilyen irányban nem tudta elhagyni, mert ekkor a tér még csak a Lánchíd felé volt lezárva, míg annak északi, déli és nyugati kijáratánál

valóban voltak utasításra váró egységek, de azok zárási feladatokat nem láttak el. Rögzíti, hogy az említett egységek a terület lezárására a felszólítások elhangzását követően kb. 10 perccel kaptak utasítást. Annak ellenére tehát, hogy panaszos hallotta a rendőri felszólítást és az ellenszegülés következményeire való figyelmeztetést, az intézkedésnek való passzív ellenállást tanúsítva a helyszínen maradt, így alapot adva az előállításra.

III.

Tekintettel arra, hogy a panaszos a rendezvény feloszlásának tényét nem panaszolta, a Testület e tárgyban jelen panasszal összefüggésben nem foglalt állást, és kizárólag a rendőri eljárás panaszos által sérelmezett elemeit vizsgálta. Vizsgálata során a következőket állapította meg.

1. A panaszos előállítása

A budapesti rendőrfőkapitány által az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának az eseményekkel kapcsolatos megkeresésére adott válasz szerint az első felszólítás 20.11.36 órától 20.12.58-ig, a második felszólítás 20.13.06 órától 20.14.32 óráig, a harmadik pedig 20.14.39 órától 20.15.58 óráig tartott. Ezt 6 perc 42 másodperccel követően, azaz 20 óra 22 perc 40 másodperckor a jelen lévő rendőri erők a tömeget körbezárták, így ezt követően a felszólításnak engedelmeskedni már nem volt mód.

A rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 15. §-a szerint a rendőrség a tömegoszlítás során közli, hogy a rendezvény helyszínét a résztvevők milyen irányban hagyják el. A jelen esetben a Rendőrség a távozás irányaként elismerten a Szentendrei utat jelölte meg, amely a rendezvény helyszínétől több kilométerre található, és mivel közvetlenül nem kapcsolódik a rendezvény helyszínéhez, a tömegben lévők számára nem feltétlenül jelentett értelmezhető iránymegjelölést.

Ugyanakkor a panaszos azon állítását, miszerint különböző irányokban megpróbálta elhagyni a teret, de erre nem volt módja, egyértelműen cáfolja a rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott videófelvétel, amelyen látszik egyrészt az, hogy a panaszos elmondásával ellentétben sem az alagút felé, sem a vár felé nem volt akadálya a távozásnak, másrészt pedig az, hogy a rendőrök egyes – egyértelműen tüntetőként azonosítható – személyeknek még az egyébként sorfállal lezárt Lánchíd felé is engedélyezték a távozást.

Ennek megfelelően a Testület nem fogadta el megalapozottnak azt a panaszt, miszerint a rendőrök szándékosan vezették félre a panaszost a hazafelé indulás irányát illetően, és terelték őt a „rabszállító” felé.

Annak ellenére azonban, hogy a panaszos elsődleges távozási szándékát a videófelvétel cáfolja, a panaszos előállításával kapcsolatban megállapítható alapjogsérelem a következők miatt.

A rendőrségi videófelvételen látszik, hogy amikor a rendőrök elkezdtek kiszorítani a tüntetőket a Lánchíd utca felől (a Sikló végállomásától) a Fő utca irányába, a résztvevők békésen, semmiféle ellenállást nem tanúsítva megindultak ebbe az irányba, és – amint arra a panaszos is utal – a rendőrök őket a Lánchíd utca felől futva megelőzték, és megakadályozták, hogy tovább haladjanak a távozás céljából megjelölt irányba.

Ez az eljárás ellentétes a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban Rtv.) 59. §-ának (3) bekezdésével, amely szerint tilos a tömeget korlátozni a helyszínről történő eltávozásban.

Ezen túlmenően a BM rendelet 15. §-ának (5) bekezdése szerint a felosztatás során, ha a tömeg magatartására figyelemmel erre lehetőség van, a rendőrség első intézkedésként igazoltatásokat fogatosít. Jelentősebb jogkorlátozással járó intézkedések megkezdésére akkor kerülhet csak sor, ha a tömeg a felszólítások, illetve az igazoltatások ellenére nem oszlik szét. A felvételtől kétséget kizáróan megállapítható, hogy még igazoltatásokra sem lett volna szükség a tömeg feloszlásának eléréséhez, mivel a résztvevők a rendőrsorfal nyomásának engedve megindultak a Fő utca felé, és távoztak is volna ebbe az irányba, ha a rendőrök nem vágnak eléjük.

Minderre tekintettel kétséget kizáróan megállapítható, hogy az arányosság követelményével ellentétes a Rendőrség azon eljárása, melynek során arra hivatkozva, hogy a demonstrálók a rendőri felszólításnak a szükséges idő biztosítása ellenére nem tettek eleget, a rendőri egységek teljesen körbezárták a gyülekezőket, és megkezdtek az igazoltatáson túlmenően a jelen lévők előállítását. A főkapitány által az Országgyűlési Biztos megkeresésére adott válaszban szereplő azon kitétel, amely szerint ez a „további jogsértő cselekmények megelőzése érdekében” történt, nem kellően konkrét ahhoz, hogy ezt a jelentős jogkorlátozást megvalósító eljárást alátámassza, ráadásul ezen állításnak a videófelvétel is ellent mond.

Az eljárás esetlegességét egyébként mutatja, hogy a ... r. ezredes által a Készenléti Rendőrség biztosítási feladatairól készített összefoglaló jelentés tanúsága szerint miután 48 személyt előállítottak, 20 óra 50-kor a lezárt területen maradt kb. 45 főt a járdára terelték, hogy a gépkocsi forgalom megindulhasson, majd 21 óra 09-kor őket a Fő utca irányába kiszorították anélkül, hogy velük szemben további intézkedést fogatosítottak vagy kényszerítő eszközt alkalmaztak volna. Felmerül a kérdés, hogy ezeket a személyeket, akik a rendőrség álláspontja szerint nyilván ugyanúgy megvalósították a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését, mint a panaszos, miért nem állították elő.

Mindezek alapján a Testület megállapítja, hogy a panaszos előállítása az adott körülmények között a panaszos személyes szabadságának aránytalan és ezért jogsértő korlátozását jelentette. Ezen túlmenően a panaszos kiemelése és előállítása önkényesnek tűnik annak fényében, hogy más, a rendőrség

szempontjából ugyanolyan magatartást tanúsító személyekkel szemben a rendőrség nem alkalmazott hasonló intézkedést. A jogsértést súlyosbítja, hogy arra egy másik alapvető jog, a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatban került sor. A fentiek miatt ezért a Testület a panaszt megalapozottnak tartja.

Előállítására fogantatásával kapcsolatosan jogalapjának hiánya mellett panaszos kifogásolja annak körülményeit is, miszerint kezeit összekötve rakták be a rabszállító járműbe, mobiltelefonját elvették, ezért nem tudta értesíteni családját a történetekről, továbbá az éjszakai órákban hosszú ideig fogva tartották.

Az egyes további panaszokkal kapcsolatban az alábbi állapítható meg.

2. Bilincselés

A panaszos elmondásával ellentétben az előállításról készült rendőri jelentés nem tartalmaz utalást arra, hogy a panaszost megbilincselték volna. Tekintettel azokra a hiányosságokra és pontatlanságokra, amelyekre az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2452/2008. számú ügyben tett jelentése a Clark Ádám téri események során készített rendőri jelentésekkel kapcsolatban felhívja a figyelmet, a Testület ebben a vonatkozásban a panaszos állítását fogadta el.

Az Rtv. 48. §-ának értelmében a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozására, vagy ellenszegülésének megtörésére.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (Szolgálati Szabályzat) a 60. §-ának (1) bekezdése alapján bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

Sem a rendőri jelentés, sem a panaszos igazoltatásáról készült videó alapján nem állapítható meg olyan körülmény, amelyre tekintettel az intézkedést fogantató rendőröknek a panaszos támadásától, szökésétől, esetleg önkárosításától kellett volna tartaniuk, és a Szolgálati Szabályzatban szereplő egyik ok sem állt fent. Ezért a panaszos előállítására során bilincs, pontosabban ún. műanyag gyorskötöző alkalmazása nem volt megalapozott. Ezt bizonyítja az is, hogy azt a két személyt, akik a panaszossal együtt vettek részt a tüntetésen (és panaszukat is vele közösen nyújtották be), nem bilincselték meg. Ennek minden valószínűség szerint az volt az oka, hogy igazoltatásukat és előállításukat más rendőrök fogantatózták, ugyanakkor e tény is

alátámasztja, hogy esetleges volt a panaszos megbilincselése és nem a magatartása adott okot a kényszerítő eszköz alkalmazására.

Erre tekintettel a Testület megállapíthatónak látja, hogy a panaszos esetében sérült az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményéből fakadó két elvárás, amelyek szerint egyrészt a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, másrészt több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A Testület álláspontja szerint ugyancsak sérült az Rtv. 16. §-ában foglalt, a kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményeit taglaló azon elvárás, amelynek értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

Fentiekre tekintettel a Testület megállapíthatónak találta, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogát (amelyet a bilincselés nyilvánvalóan csorbít) a rendőrség az előállítás során alkalmazott bilincseléssel megfelelő jogalap nélkül korlátozta, megvalósítva jelentős mértéket elérő alapjogsértést. A jogsértést mértékének megítélésekor a Testület figyelembe vette, hogy arra egy másik alapvető jog, a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatban került sor.

3. A mobiltelefon elvétele

Arra, hogy a panaszos mobiltelefonját az előállítás foganatosításakor elvették volna, a rendőri jelentés nem tartalmaz utalást, kizárólag a letéti tárgyról készített jegyzőkönyv rögzíti annak átadását, illetve visszavételét. Ugyanakkor azt a tényt, hogy a panaszos mobiltelefonját elvették, a ... r. őrnagy által készített vizsgálati jelentés nem cáfolja, és a Testület előtt is ismeretes, hogy az előállítottaktól gyakran már a szállítás ideje alatt elveszik a telefonjukat.

A Testület elismeri, hogy ez adott esetben indokolt lehet, leszögezi ugyanakkor, hogy jelenleg sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelynek alapján a mobiltelefon elvehető. Az Rtv. két esetet ismer, amikor az előállító helyiségben való elhelyezést megelőzően a rendőri intézkedés alá vont személytől a tárgyai elvehetőek. Az Rtv. 30. §-ának (3) bekezdése alapján a Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja. A panaszos esetében ennek a szabálynak az alkalmazása kizárt, hiszen őt nem egy lezárt területre való belépés keretében vizsgálták.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. Ebből a rendelkezésből kikövetkeztethető, hogy van a rendőrnek lehetősége az ilyen jellegű tárgyak elvételére, de mivel a mobiltelefon sem támadásra, sem pedig önvészély okozására nem alkalmas, így a telefon elvétele ezzel sem indokolható.

A Testület megállapítása szerint azzal, hogy jogszabályi felhatalmazás nélkül elvették a panaszostól a mobiltelefonját, jogellenesen korlátozták a tulajdonhoz való jogát. E korlátozás önmagában nem éri el a súlyosságnak azon fokát, amely a Testület állásfoglalását lehetővé tenné, de mintegy hozzáadódva a fentiekben megállapított jogsértésekhez, hozzájárul a rendőri intézkedés alapjogot jelentős fokban sértő voltának megállapításához.

4. Indok és magyarázat nélküli fogvatartás

A Testület rendelkezésére bocsátott iratok szerint panaszossal szemben az intézkedést 20 óra 50 perckor kezdték meg. A panaszos 22 óra 10 perckor írta alá azt a nyilatkozatot, amelyben kijelenti, hogy az intézkedéssel szemben panasszal nem él, hozzátartozójának értesítését nem kéri, illetve fertőző betegségben nem szenved, és amely nyilatkozaton szerepel előállításának oka is (miszerint szabálysértés elkövetését a panaszos felszólítás ellenére folytatta).

Az Rtv. vonatkozó rendelkezése [33. § (5)] nem írja elő, hogy az előállítottat az előállítás okáról mikor kell tájékoztatni, a norma rendeltetéséből és a rendőri tevékenységgel kapcsolatos általános elvekből [2. § (1)] következik, hogy a fogvatartottal minél hamarabb tudatni kell személyes szabadsága korlátozásának okát. Ezzel együtt az előállítás körülményeire és a szállítás valószínűsíthető időtartamára is tekintettel a Testület elfogadhatónak tartja, hogy az intézkedés kezdete után 1 óra 20 perccel a panaszos már írásbeli tájékoztatást kapott fogvatartásának okáról.

A Testület ezért nem tartja megalapozottnak a panasznak azon részét, mely szerint a panaszost hosszú órákon át magyarázat nélkül tartották fogva.

5. A család értesítésének elmaradása

A panaszos által 22 óra 10-kor aláírt nyilatkozaton az szerepel, hogy nem kérte a hozzátartozóinak értesítését. Panaszos számára telefonálás lehetőségének felajánlására a panaszos elleni intézkedés foganatosításának megkezdését követően viszonylag rövid időn, mintegy 1 óra 20 percen belül sor került, így ha szándéka lett volna hozzátartozóit értesíteni (akár jogvédelme biztosítása érdekében, akár a család megnyugtatása érdekében), minden bizonnyal élhetett volna ezzel a lehetőséggel, és megjelölt volna értesítendő hozzátartozót.

Erre tekintettel a Testület a panasz ezen részét szintén nem találta megalapozottnak.

Fentiek alapján a Testület megállapítja, hogy a panaszos személyes szabadsághoz való jogát a rendőrség megfelelő jogalap nélkül korlátozta, megvalósítva ezzel az alapvető jog jelentős mértékű csorbítását. A jogsértést súlyosbítja, hogy az egy másik alapvető jog, a gyülekezési jog gyakorlásával összefüggésben következett be, valamint hogy az előállítás foganatosítása során további, alapvető jogokat érintő szabálytalanságokra került sor.

Budapest, 2008. augusztus 18.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.
elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Féja András sk.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
előadó testületi tag

Megjegyzés:

A panaszt az országos rendőrfőkapitány a 19566/7/2008. RP. határozatában elutasította. A határozatot lásd a www.police.hu honlapon. (Feltöltés alatt – a Szerk.)